

Broj: 01-128/24-3978/5

Podgorica, 10.7.2024. godine

U skladu sa članom 18 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija Ministarstvo rada i socijalnog staranja sačinjava:

Izveštaj o sprovedenim javnim konsultacijama o Nacrtu Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2024. do 2028. godine sa Akcionim planom za 2024-2025. godinu

Na osnovu člana 12 i 15 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je dana 14 juna 2024. godine objavilo Javni poziv građanima/kama, stručnoj javnosti i svim drugim zainteresovanim licima da se uključe u javnu raspravu i daju svoj doprinos u razmatranju **Nacrta Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2024. do 2028. godine sa Akcionim planom za 2024-2025. godinu.**

Konsultacije su realizovane u periodu od dvadeset dana (počev od 14 juna do 4 jula 2024. godine.)

Zainteresovana javnost je komentare, inicijative, predloge i sugestije mogla dostaviti poštom na adresu:

Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Rimski trg, br. 46, Podgorica kao i elektronskim putem na e-mail adrese: mersida.aljicevic@mrs.gov.me i jovana.radifikovic@mrs.gov.me .

Naziv organizacione jedinice ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrtu Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2024. do 2028. godine sa Akcionim planom za 2024-2025 godinu: Direktorat za socijalno staranje i dječju zaštitu.

Radi efikasnijeg sprovođenja javne rasprave Ministarstvo rada i socijalnog staranja održalo je Okrugli sto povodom razmatranja teksta nacrtu Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2024. do 2028. godine sa Akcionim planom za 2024-2025 godinu dana u **sali za sastanke Doma starih Podgorica, u ponedjeljak 24.juna 2024. godine, u 8:00 časova** i na pomenutom Okruglom stolu nije bilo primjedbi, komentara i sugestija. Okruglom stolu su prisustvovali predstavnici/ce Ministarstva rada i socijalnog staranja, Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, direktori/ce centara za socijalni rad, UNICEF- a, UNDP-a kao i predstavnici/ce radne grupe koja je radila na izradi dokumenta.

Na javnu raspravu o Nacrtu Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2024. do 2028. godine sa Akcionim planom za 2024-2025. godinu pristigle su dvije sugestije:

PRIMJEDBA/PREDLOG/SUGESTIJA 1:

Ministarstvo unutrašnjih poslova

Direktorat za zaštitu i spašavanje

Mr Ljuban Tmušić, Načelnik Direkcije za civilnu zaštitu i smanjenje rizika od katastrofa

Dodati tekst o smanjenju rizika od katastrofa u kontekstu socijalne i dječje zaštite, u tekstualnom dijelu Strategije razvoja Sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2024-2028, te predložimo:

Integracija koncepta smanjenja rizika od katastrofa u sistem dječje i socijalne zaštite od ključne je važnosti za izgradnju otpornijeg i inkluzivnijeg društva, te dodatno jača spremnost države za suočavanje sa izazovima prirodnih i drugih katastrofa.

U cilju smanjenja rizika od katastrofa, potrebno je fokusirati se na jačanje administrativnih, tehničkih i finansijskih kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa, te uključenosivih institucija i zainteresovanih aktera u državi za djelovanje u slučaju katastrofa.

Bolje razumijevanje specifičnih potreba i izazova sa kojima se suočavaju ranjive grupe, te grupe koje žive u izraženom riziku od siromaštva i isključenosti, omogućava kreiranje efikasnijih mjera prevencije, pripremljenosti, kao i zaštite i spašavanja, što doprinosi smanjenju rizika od katastrofa u oblasti socijalne i dječje zaštite.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 1:

Izgradnja otpornijeg i inkluzivnijeg društva, kroz jačanje kapaciteta svih relevantnih institucija i aktera u državi za smanjenje rizika od katastrofa, od posebnog značaja kada je riječ o ranjivim kategorijama stanovništva, kako bi se kroz edukaciju zaposlenih u centrima za socijalni rad i javnim ustanovama socijalne i dječje zaštite, podigao nivo svijesti i znanja cjelokupnog sistema vezano za mjere prevencije, pripremljenosti, djelovanja i oporavka nakon katastrofa.

Dodati **Aktivnost u Akcionom planu za 2024-2025**, koja se tiče oblasti smanjenja rizika od katastrofa u sistemu dječje i socijalne zaštite, i to:

Aktivnost: Jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta sistema socijalne i dječje zaštite u upravljanju rizicima od katastrofa (Operativni cilj 4: Unapređenje kvaliteta upravljanja u sistemu socijalne i dječje zaštite na svim nivoima)

Cilj ove aktivnosti je jačanje kapaciteta za efikasno upravljanje rizicima od katastrofa u sistemu socijalne i dječje zaštite na svim nivoima. Ranjive grupe su često najviše pogođene katastrofama te njihovo uključivanje obezbeđuje pravednost i inkluzivnost. Stim u vezi, razumijevanje specifičnih potreba ranjivih grupa i njihova integracija u oplaniranje i sprovođenje mjera prevencije, pripremljenosti i djelovanja, ključni su za unapređenje sistema socijalne i dječje zaštite na svim nivoima.

Ključni koraci vezano za pomenutu aktivnost (tokom cijelog perioda 2024-2028) su:

- Sprovođenje obuka i edukacija za zaposlene u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, u objektima socijalne i dječje zaštite;
- Izrada planske dokumentacije za zaštitu i spašavanje za ustanove socijalne i dječje zaštite;
- Usvajanje standardizovanih procedura i protokola vezanih za adekvatno postupanje zaposlenih prilikom događanja različitih vrsta katastrofa, kao i nabavka neophodne opreme i sredstava;
- Organizovanje vježbi evakuacije

Realizacija aktivnosti: I-IV Kvartal 2025. godine

Nadležne institucije: MRSS, MUP-DZS

Izvor finansiranja: Redovna budžetska sredstva, donacije i projekti

Ciljana vrijednost: Realizovana po jedna obuka i edukacija za zaposlene u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, u 26 centara za socijalni rad i 9 javnih ustanova socijalne i dječje zaštite.

Procjena troškova: 10 500 EUR

Edukacija zaposlenih u ustanovama socijalne i dječje zaštite o upravljanju rizicima od katastrofe doprinosi podizanju svijesti i znanja zaposlenih i korisnika usluga sistema socijalne i dječje zaštite na svim nivoima, vezano za mjere prevencije, pripremljenosti, djelovanja i oporavka nakon katastrofa.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je razmotrilo komentare i sugestije i sačinilo sljedeći

ODGOVOR:

Primjedba/predlog/sugestija se usvaja. Sugestija će biti dio Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2024. do 2028. godine u Operativnom cilju 3, a predložena aktivnost će biti u Akcionom planu za 2024-2025. godinu.

PRIMJEDBA/PREDLOG/SUGESTIJA 2:

HELP Montenegro i Porodični centar iz Kotora

Dragana Krivčević

Projektna koordinatorka

U strategiji je potrebno naglasiti i posebno izdvojiti kategoriju djece koja su u riziku od izmještanja iz biološke porodice i potrebno je predvidjeti razvoj usluga koje bi bile namjenene prevenciji izmještanja djece, zanemarivanja i zlostavljanja i podršku porodicama sa ciljem da se spriječi izmještanje djeteta.

Obrazloženje primjedbe/prijedloga/sugestije:

U dosadašnjem procesu reforme socijalne i dječje zaštite i deinstitucionalizacije značajno je smanjen broj djece u ustanovama socijalne zaštite. Međutim ne smanjuje se ukupan broj

djece koja ulaze u sistem socijalne zaštite i koja su u riziku od izdvajanja iz biloške porodice ili im je razvoj ugrožen porodičnim prilikama. U cilju adekvatne prevencije izmještanja djece iz biloških porodica i unapredjenja porodičnog funcionisanja i stvaranja uslova za zdrav razvoj djeteta neophodno je razvijati programe tj usluge za podršku biloškim porodicama. U strategiji nije naglašena i posebno izdvojena kategorija djece koja je u riziku od izmještanja iz biloške porodice niti je predviđen razvoj usluga koje bi bile namijenjene prevenciji izmještanja djece, zanemarivanja i zlostavljanja i podršku porodicama sa ciljem da se spriječi izmještanje djeteta.

Važno je napomenuti da je i u Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti navedeno da se je obavezno pružanje podrške porodici prije mjera izmještanje djeteta u ustanovu ili hraniteljsku porodicu.

Takođe u istom zakonu navodi se "Djetetu mlađem od tri godine života ne obezbjeđuje se smještaj u ustanovu" što dodatno potvrđuje potrebu za razvoj preventivnih usluga i usluga podrške biološkim porodicama (kao što je usluga porodični saradnik).

Navedeno potvrđuje Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti kao i situaciona analiza koju je pripremio UNICEF tokom 2023. godine. Oba citata vam kopiramo u nastavku:

Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti Član 70

Smještaj u ustanovu obezbjeđuje se djeci i mladima, trudnici, samohranom roditelju sa djetetom do navršene treće godine života, licu sa invaliditetom i starom licu kojima se ne može obezbijediti ili nije u njegovom najboljem interesu ostanak u porodici ili usluge podrške za život u zajednici ili porodični smještaj-hraniteljstvo ili porodični smještaj.

Smještaj djeteta u ustanovu obezbjeđuje se u slučaju kada centar za socijalni rad ustanovi da se ne može obezbijediti ostanak djeteta u porodici, kroz pružanje podrške porodici, odnosno ne može se obezbijediti porodični smještaj-hraniteljstvo, odnosno nije u najboljem interesu djeteta.

Centar za socijalni rad dužan je da smještaj djeteta u ustanovu preispituje najmanje jednom u šest mjeseci. Djetetu mlađem od tri godine života ne obezbjeđuje se smještaj u ustanovu.

Izuzetno od stava 4 ovog člana djetetu mlađem od tri godine života može se obezbijediti smještaj u ustanovu, ako se ne može obezbijediti zaštita iz stava 2 ovog člana i ako za to postoje naročito opravdani razlozi, uz prethodnu saglasnost nadležnog organa državne uprave.

Smještaj u ustanovu pruža se korisniku tako da obezbjeđuje pripremu za njegov povratak u biološku porodicu, odlazak u drugu porodicu, odnosno pripremu korisnika za samostalan život.

Korisniku smještaja u ustanovu ne može prestati smještaj prije nego što centar za socijalni rad obezbijedi uslove za smještaj u drugu ustanovu, porodični smještaj ili drugi oblik socijalne i dječje zaštite.

Socijalna zaštita u Crnoj Gori - situaciona analiza " UNICEF, 2023

"Učinjeni su značajni naponi na deinstitucionalizaciji staranja o djeci, ali su oskudne usluge prevencije, rada na terenu i podrške djeci, porodicama i žrtvama. Tokom posljednje decenije udio djece koja su smještena u ustanove se smanjivao do tog nivoa da 2019. godine nijedno dijete mlađe od tri godine nije bilo smješteno u ustanovu (Evropska komisija 2019).

Kako bi se podržao proces deinstitucionalizacije, osnažen je sistem hraniteljstva, ali i dalje nedostaje urgentno i hraniteljstvo uz intenzivnu i dodatnu podršku. Vlada je pilotirala uslugu „porodičnog saradnika“, koji porodicama pruža profesionalnu podršku na inicijativu Centra za socijalni rad, a koji sprovodi tri aktivnosti: (i) savjetovanje porodica sa individualnim akcionim planom koji se revidira svaka tri mjeseca; (ii) osnaživanje porodica sa praktičnim organizacionim savjetima; i (iii) pružanje informacija o tome kako da pristupe i koriste lokalne resurse, kao što su postojeći programi podrške ili domovi zdravlja. Sa pružanjem ove usluge

se prestalo

1. januara 2021. godine, ali je Zavod za socijalnu i dječju zaštitu prepoznao njenu relevantnost i preporučio standardizaciju ove usluge. Međutim, djeca se i dalje smještaju u ustanove, po svoj prilici zbog nedostatka usluga za prevenciju razdvajanja porodica i usluga hraniteljstva. To dovodi do toga da je smještaj u ustanovu često jedina opcija dostupna u hitnim situacijama. Neophodno je proširenje podrške za razvoj profesionalne njege, kao i uspostavljanje snažnog sistema hraniteljstva sa različitim vrstama hraniteljstva kako bi se odgovorilo na različite potrebe i kako bi se nastavilo sa stalnim napretkom u procesu deinstitucionalizacije (Centar za socijalnu politiku 2021). Pored toga, potrebna je i jasna vizija za proširenje i održivo finansiranje usluga prevencije, terenskog rada i podrške djeci, porodicama i žrtvama kako bi se zadovoljile osnovne/esencijalne potrebe onih koji su pod najvećim rizikom.”

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je razmotrilo komentare i sugestije i sačinilo sljedeći

ODGOVOR:

Sugestija HELP Montenegro i Porodičnog centra iz Kotora se djelimično usvaja iz razloga što su u Strategiji razvoja sistema socijalne i dječje zaštite od 2024. do 2028. godine već posebno izdvojene osjetljive kategorije djece, gdje spadaju i djeca bez adekvatnog roditeljskog staranja.

U skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti posebna pažnja se posvećuje podršci biološkim porodicama, kako bi se spriječilo njihovo izmještanje. S tim u vezi, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je predvidjelo razvoj novih usluga iz domena socijalne i dječje zaštite, sa posebnim akcentom na integrisane usluge. Integrisane usluge su usluge koje kombinuju pružanje usluga iz različitih sektora (zdravstvo, obrazovanje, zapošljavanje) sa socijalnim uslugama, s ciljem da se sveobuhvatno i sinhronizovano odgovori na različite potrebe djeteta, umjesto odvojenog pružanja pojedinačnih usluga. Integrisane usluge potrebno je prepoznati u Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti kao i drugim relevantnim zakonima.

Sve primjedbe, predlozi i sugestije koje nisu dostavljene u skladu sa članom 17. Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija i Javnim pozivom nisu razmatrane.

MINISTARKA

Naida Nišić